

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja

Druk nr 1892
Warszawa, 25 kwietnia 2007 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze i innych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Tadeusza Aziewicza.

(-) Paweł Arndt; (-) Urszula Augustyn; (-) Tadeusz Aziewicz; (-) Józef Berger; (-) Beata Bublewicz; (-) Jerzy Budnik; (-) Bożenna Bukiewicz; (-) Zbigniew Chlebowski; (-) Stanisław Marcin Chmielewski; (-) Andrzej Czerwiński; (-) Andrzej Czuma; (-) Andrzej Gałazewski; (-) Tomasz Głogowski; (-) Stanisław Andrzej Gorczyca; (-) Cezary Grabarczyk; (-) Aleksander Grad; (-) Rafał Grupiński; (-) Krzysztof Grzegorek;

(-) Andrzej Gut-Mostowy; (-) Jolanta Hibner; (-) Danuta Jazłowiecka;
(-) Małgorzata Kidawa-Błońska; (-) Magdalena Kochan; (-) Ewa Kopacz;
(-) Domicela Kopaczewska; (-) Jacek Krupa; (-) Tomasz Kulesza;
(-) Tomasz Lenz; (-) Dariusz Lipiński; (-) Krzysztof Lisek; (-) Arkadiusz
Litwiński; (-) Elżbieta Łukacijewska; (-) Andrzej Markowiak; (-) Aldona
Młyniczak; (-) Izabela Katarzyna Mrzygłocka; (-) Tomasz Piotr Nowak;
(-) Stanisława Anna Okularczyk; (-) Alicja Olechowska; (-) Wojciech
Zbigniew Picheta; (-) Sławomir Jan Piechota; (-) Danuta Pietraszewska;
(-) Teresa Piotrowska; (-) Julia Pitera; (-) Kazimierz Plocke; (-) Damian
Raczkowski; (-) Ireneusz Raś; (-) Halina Rozpondek; (-) Sławomir Rybicki;
(-) Beata Dorota Sawicka; (-) Henryk Siedlaczek; (-) Krystyna Skowrońska;
(-) Joanna Skrzydlewska; (-) Waldemar Szadny; (-) Adam Szejnfeld;
(-) Jakub Szulc; (-) Krystyna Szumilas; (-) Maciej Świątkowski; (-) Jan
Walenty Tomaka; (-) Robert Tyszkiewicz; (-) Jarosław Urbaniak; (-) Ewa
Więckowska; (-) Eugeniusz Wycisło; (-) Wojciech Ziemniak.

Ustawa

z dnia .....

o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze i innych ustaw

Art.1. W ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60 poz. 535 z późn. zm.¹⁾) w części III, po tytule IV dodaje się tytuł V następującej treści:

„TYTUŁ V

POSTĘPOWANIE UPADŁOŚCIOWE WOBEC OSÓB FIZYCZNYCH NIE BĘDĄCYCH PRZEDSIĘBIORCAMI

Dział I

Przepisy ogólne

Art. 491¹. Przepisy niniejszej części stosuje się do niewypłacalnych osób fizycznych, nie będących przedsiębiorcami oraz do których nie ma zastosowania art. 7, 8 i 9 niniejszej ustawy.

Art. 491². W postępowaniu upadłościowym wobec osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami, nie stosuje się art.: 21, 32 ust. 1, 44-50, 53, 55-56, 59, 76, 80, 87 – 90, 117, 118, 136 – 137, 138 – 143, 173 – 179, 182 – 184, 230 – 235, 236 – 238, 241-243, 255-257, 267, 271, 278, 280, 342

Art. 491³ Dłużnik jest niewypłacalny jeżeli nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych a ich suma przekracza dwunastokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 491⁴ 1. Sąd oddali wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek niewypłacalnego dłużnika, powiększony o jego przychód wolny od egzekucji, który może być osiągnięty w okresie trwania postępowania, nie wystarcza na pokrycie jego kosztów.

2. Koszty nie obejmują należności z tytułu alimentów i rent za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci, które płacone są na bieżąco, z sum wolnych od egzekucji w myśl odrębnych przepisów.

---

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 217, poz. 2125, z 2004 r. Nr 91, poz. 870 i 871, Nr 96, poz. 959, Nr 121, poz. 1264, Nr 146, poz. 1546, Nr 173, poz. 1808 i Nr 210, poz. 2135, z 2005 r. Nr 94, poz. 785, Nr 183, poz. 1538 i Nr 184, poz. 1539 oraz z 2006 r. Nr 47, poz. 347.

Dział II

Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości

Art. 491⁵. 1. Wniosek o ogłoszenie upadłości powinien zawierać:

- 1) imię i nazwisko dłużnika, miejsce zamieszkania
  - 2) oznaczenie miejsca, w którym znajduje się majątek dłużnika;
  - 3) wskazanie okoliczności, które uzasadniają wniosek i ich uprawdopodobnienie;
2. Jeżeli wniosek o ogłoszenie upadłości zgłasza dłużnik, powinien we wniosku dodatkowo określić, czy wnosi o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu, czy też o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację jego majątku. Wymagane jest także wskazanie okoliczności uzasadniających żądanie ustalenia sądowych warunków spłaty, jeżeli dłużnik o nie wnosi.
3. Ponadto wniosek dłużnika powinien zawierać:
- 1) aktualny wykaz majątku z szacunkową wyceną jego składników;
  - 2) spis wierzycieli z podaniem ich adresów i wysokości wierzytelności każdego z nich oraz terminów zapłaty, a także listę zabezpieczeń dokonanych przez wierzycieli na jego majątku wraz z datami ich ustanowienia;
  - 3) odpisy wszystkich tytułów egzekucyjnych oraz tytułów wykonawczych wydanych przeciwko dłużnikowi. Jeżeli nie wydano tytułu wykonawczego, istnienie każdej z wierzytelności winno być potwierdzone dowodem na piśmie. W wypadku gdy czynność prawna, z której wynika zobowiązanie objęta jest podatkiem od czynności cywilnoprawnych należy dołączyć dowód uiszczenia tego podatku.
  - 4) informację o postępowaniach dotyczących ustanowienia na majątku dłużnika hipotek, zastawów, zastawów rejestrowych i zastawów skarbowych oraz innych obciążeń podlegających wpisowi w księdze wieczystej lub w rejestrach, jak również o prowadzonych innych postępowaniach sądowych lub administracyjnych dotyczących majątku dłużnika;
  - 5) oświadczenie o stanie cywilnym, w jakim pozostaje, wraz z odpisem umów majątkowych małżeńskich jeśli je zawierał lub wyroków jeśli w tej sprawie prawomocnie zapadły;

- 6) propozycje układowe, chyba że oczywiste jest, iż nie ma możliwości zawarcia układu;
  - 7) numer PESEL i NIP oraz serię i numer dowodu osobistego;
  - 8) złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań oświadczenie o prawdziwości wszystkich danych zawartych we wniosku i załącznikach.
4. Jeżeli wniosek o ogłoszenie upadłości zgłasza wierzyciel, powinien uprawdopodobnić swoją wiarygodność, a ponadto, jeżeli wnosi o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu, powinien dołączyć propozycje układowe.
5. Jeżeli dłużnik pozostaje w stanie majątkowej wspólności małżeńskiej, chociażby ograniczonej, wniosek dłużnika o ogłoszenie upadłości musi dotyczyć obojga małżonków. Wniosek dotyczący tylko jednego z małżonków podlega uzupełnieniu, którego dokonuje dłużnik na wezwanie sądu w terminie 14 dni, pod rygorem zwrotu wniosku.
6. Upadłość obojga małżonków ogłasza się również w wypadkach o których mowa w art. 125 i 126.
7. Jeżeli wniosek o ogłoszenie upadłości złożył wierzyciel, dłużnik jest obowiązany w terminie 14 dni od doręczenia mu wniosku, złożyć odpowiedź na wniosek. Do odpowiedzi powinny zostać dołączone wszystkie załączniki o których mowa w ust.3. Nie złożenie odpowiedzi w wyznaczonym terminie pozbawia dłużnika prawa do zawarcia układu z wierzycielami a także do określenia sądowych warunków spłaty.

- Art. 491⁶** 1. Dłużnik obowiązany jest w okresie 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości podjąć próbę pozasądowego porozumienia z wierzycielami.
2. W podjęciu próby porozumienia z wierzycielami dłużnik może korzystać z pomocy adwokata lub radcy prawnego albo doradcy upadłości. Osoba udzielająca pomocy jest uprawniona do wystawienia dłużnikowi zaświadczenia o prowadzeniu takich negocjacji, ze szczegółowym opisem podjętych czynności.
  3. Dłużnik może ponadto wykazywać, iż podejmował próby pozasądowego porozumienia z wierzycielami przedkładając: korespondencję kierowaną do wierzycieli, z poświadczeniem jej nadania lub złożenia w siedzibie wierzyciela, proponowane warunki spłaty, sprawozdanie z przebiegu rozmów z wierzycielami w formie poświadczonej przez wierzyciela notatki z rozmów.

4. Nie wykazanie podjęcia starań, o których mowa w ust. 1, pozbawia dłużnika wnioskującego o ogłoszenie upadłości prawa do zawarcia układu z wierzycielami a także do określenia sądowych warunków spłaty.

Art. 491⁷ 1. Sąd upadłościowy prowadzi listę doradców upadłości.

2. Na listę doradców może być wpisana osoba spełniająca ustawowe wymogi do pełnienia funkcji syndyka, doradcy finansowego a także osoba uprawniona do świadczenia usług doradztwa prawnego.
3. Osoba wpisana na listę kandydatów na syndyków prowadzoną przez Prezesa Sądu Okręgowego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 kwietnia 1998 r. w sprawie szczególnych kwalifikacji oraz warunków wymaganych od kandydatów na syndyków upadłości.(Dz. U. z dnia 6 maja 1998 r. ze zm.), zostanie wpisana na listę doradców, jeżeli wniosek w tej sprawie złożony nie później niż w terminie 3 miesięcy od wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 157 ust. 3

Art. 491⁸ 1. Doradcy świadczą dłużnikom pomoc w przygotowaniu wniosku i propozycji układowych oraz w negocjowaniu z wierzycielami ugody pozasądowej oraz zawarcia układu.

2. Doradca obowiązany jest przygotować i zaopiniować wniosek w terminie 14 dni od dostarczenia mu przez dłużnika dokumentów i informacji wymaganych przez ustawę. Doradca, w oparciu o zlecenie konsultacji podpisane przez dłużnika, ma prawo dostępu do wszelkich rejestrów i akt dotyczących jego majątku oraz sytuacji kredytowej dłużnika. Dłużnik może udzielić doradcy pełnomocnictwa do złożenia wniosku i do występowania w jego mieniu przed sądem upadłościowym. Wniosek i wszystkie załączniki do niego muszą jednak być podpisane osobiście przez dłużnika.
3. Doradcy przysługuje wynagrodzenie:

- 1) za przygotowanie i zaopiniowanie kompletnego wniosku:

- a) 50 zł, jeżeli z opinii wynika bezcelowość składania wniosku z uwagi na brak środków na prowadzenie postępowania. Wynagrodzenie w tej kwocie dłużnik obowiązany jest zapłacić doradcy przed przystąpieniem do konsultacji,
- b) 100 zł do 500 zł, zależnie od nakładu pracy i wielkości zobowiązań dłużnika, należne tylko jeżeli upadłość ogłoszona. Wynagrodzenie to przyznaje sąd w postanowieniu rozstrzygającym wniosek o ogłoszenie upadłości. W części

przewyższającej 50 zł wynagrodzenie stanowi koszt postępowania upadłościowego;

- 2) za przygotowanie propozycji układowych i pomoc świadczoną dłużnikowi w negocjowaniu z wierzycielami, należne w razie prawomocnego zatwierdzenia układu przez sąd – 3 % od sumy objętej układem, ale nie więcej niż 20.000 zł.
4. Wynagrodzenie za przygotowanie zaakceptowanych propozycji układowych przyznaje sąd w postanowieniu o zatwierdzeniu układu, określając jednocześnie sposób zapłaty. Wynagrodzenie może być płatne w ratach, ale w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia o zatwierdzeniu układu.
5. Doradca nie może być powołany do pełnienia funkcji syndyka czy nadzorcy sądowego w sprawie dłużnika, któremu świadczył pomoc.

Art. 491⁹ 1. Sąd ogłasza upadłość z możliwością zawarcia układu, lub upadłość w celu likwidacji majątku dłużnika bez możliwości ustalenia warunków spłaty albo upadłość w celu likwidacji majątku dłużnika z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty.

2. Sąd ogłasza wyłącznie upadłość w celu likwidacji majątku dłużnika bez możliwości ustalenia sądowych warunków spłaty, jeżeli dłużnik:
  - 1) został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, przestępstwo przeciwko mieniu, przestępstwo przeciwko obrotowi gospodarczemu lub przestępstwo przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi,
  - 2) dopuścił do powstania swojego nadmiernego zadłużenia z zamiarem skorzystania z dobrodziejstwa oddłużenia w postępowaniu upadłościowym lub ze sposobu w jaki zaciągał zobowiązania wynika, iż działała w sposób rażąco lekkomyślny,
  - 3) zaciągał zobowiązania w celach spekulacyjnych, w szczególności z tytułu hazardu oraz gier i zakładów losowych,
  - 4) w stosunku do którego prowadzone było postępowanie upadłościowe zakończone umorzeniem całości lub części zobowiązań,
  - 5) zaciągając zobowiązanie celowo wprowadził w błąd wierzyciela co do posiadanego majątku lub posiadanych zobowiązań,

- 6) złożył w toku postępowania upadłościowego nieprawdziwe oświadczenie co do swojego stanu majątkowego lub zobowiązań.
3. Sąd ogłasza upadłość z możliwością zawarcia układu, jeżeli uwzględniając jego możliwości uzyskiwania dochodów w przyszłości, dłużnik nie utracił trwale zdolności do spłacania zobowiązań i nie zachodzą przesłanki z ust.2.
  4. Sąd ogłasza upadłość w celu likwidacji majątku dłużnika z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty tylko wtedy gdy nie zachodzą przeszkody z ust. 2 a stan niewypłacalności powstał na skutek:
    - 1) długotrwałej choroby dłużnika lub członka jego najbliższej rodziny,
    - 2) trwałej utraty przez dłużnika zdolności do pracy,
    - 3) bezrobocia o charakterze trwałym i nie zawinionym przez dłużnika,
    - 4) trwałego pogorszenia się sytuacji materialnej dłużnika w stosunku do okresu, w którym dłużnik zaciągnął zobowiązania, o ile pogorszenie to wynika z przyczyn, których dłużnik nie mógł przewidzieć i którym nie mógł zapobiec przy dołożeniu należytej staranności,
    - 5) utraty mieszkania (domu) lub niezbędnych składników wyposażenia gospodarstwa domowego dłużnika wskutek klęsk żywiołowych lub innych nadzwyczajnych zdarzeń losowych.

Dział III

Ogłoszenie upadłości i jego skutki.

Art. 491¹⁰ 1. Uwzględniając wniosek o ogłoszenie upadłości, sąd wydaje postanowienie o ogłoszeniu upadłości, w którym:

- 1) wymienia imię i nazwisko, miejsce zamieszkania upadłego dłużnika,
- 2) określa sposób prowadzenia postępowania,
- 3) wzywa wierzycieli upadłego do zgłoszenia wierzytelności w terminie miesiąca,
- 4) wzywa osoby, którym przysługują prawa oraz prawa i roszczenia osobiste ciężące na nieruchomości należącej do upadłego, jeżeli nie zostały ujawnione przez wpis w księdze wieczystej, do ich zgłoszenia w terminie miesiąca, pod rygorem utraty prawa powoływania się na nie w postępowaniu upadłościowym,

- 5) wyznacza sędziego-komisarza oraz syndyka albo nadzorcę sądowego.
2. Postanowienie o ogłoszeniu upadłości jest skuteczne i wykonalne z dniem jego wydania, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.
3. Jeżeli wraz z wnioskiem o ogłoszenie upadłości, albo po jego złożeniu dłużnik przedstawi dowody na piśmie, że zawarł pozasądowy układ z wierzycielami, za którym wypowiedziała się większość wierzycieli mająca łącznie co najmniej dwie trzecie ogólnej sumy wierzytelności objętych postępowaniem, sąd może zatwierdzić układ. O wydanym postanowieniu zawiadamia wszystkich wierzycieli z pouczeniem o zażaleniu.

Art. 491¹¹ 1. Postanowienie o ogłoszeniu upadłości podaje się do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie w bazie danych prowadzonej przez Biuro Informacji Gospodarczej o zasięgu ogólnokrajowym. Jeżeli biur takich jest więcej niż jedno, Sąd zleca wpisanie informacji o dłużniku każdemu z nich. Biuro niezwłocznie, za pomocą elektronicznych środków komunikacji (*e-mail lub fax*) zawiadamia Sąd o dacie umieszczenia informacji w bazie danych.

2. Postanowienie o ogłoszeniu upadłości doręcza się: syndykowi lub nadzorcy sądowemu dłużnikowi oraz każdemu z wierzycieli, według listy złożonej przez dłużnika.
3. Skutki przypisane w ustawie do obwieszczenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym powstają z chwilą zamieszczenia pierwszej informacji o upadłości w bazie danych biura informacji gospodarczej.
4. Sąd upadłościowy publikuje dodatkowo w prasie lokalnej dwa razy w miesiącu obwieszczenie zawierające listę dłużników, których upadłość ogłoszono w ostatnich dwóch tygodniach. Na liście umieszcza się imię i nazwisko dłużnika i miejscowość jego zamieszkania oraz zawiadomienie skierowane do wierzycieli, że w terminie dwóch tygodni od ogłoszenia w prasie lokalnej mogą sprawdzić w sekretariacie listę wierzycieli złożoną przez dłużnika i wnieść od niej sprzeciw.

Art. 491¹² 1. Z dniem ogłoszenia upadłości:

- 1) zawiesza się spłatę zobowiązań dłużnika;
- 2) zawiesza się naliczanie odsetek należnych od dłużnika;
- 3) potrącenie wierzytelności dopuszczalne jest tylko z zachowaniem przepisu art. 89;

- 4) nie mogą być wszczynane przeciwko dłużnikowi egzekucje i postępowania zabezpieczające a wszczęte podlegają z mocy prawa zawieszeniu.

Art. 491¹³ 1. Jeżeli ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego, upadły jest obowiązany wskazać i wydać syndykowi cały swój majątek, a także wydać wszystkie dokumenty dotyczące jego majątku oraz rozliczeń.

2. Upadły jest obowiązany udzielać sędziemu-komisarzowi i syndykowi wszelkich potrzebnych wyjaśnień dotyczących swojego majątku.
3. Jeżeli upadły uchybia swoim obowiązkom albo po ogłoszeniu upadłości dopuszcza się czynów mających na celu ukrycie majątku, obciążenie go pozornymi zobowiązaniami lub w jakikolwiek sposób utrudnia ustalenie składu masy upadłości, sąd na wniosek syndyka zmienia sposób prowadzenia postępowania na postępowanie likwidacyjne bez możliwości ustalenia sądowych warunków spłaty.

Art. 491¹⁴ 1. Jeżeli ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego, upadły traci prawo zarządu oraz możliwość korzystania i rozporządzania mieniem wchodzącym do masy upadłości, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Upadły ma prawo czasowo zatrzymać w swoim posiadaniu jedno mieszkanie lub dom, w którym aktualnie mieszka, wraz z jego wyposażeniem. Obowiązany jest udostępnić je na każde wezwanie syndyka dla sporządzenia jego oszacowania oraz dokonania spisu inwentarza. W razie wątpliwości sędzia-komisarz określa zakres i czas korzystania przez upadłego lub osoby mu bliskie, którzy w dacie ogłoszenia upadłości zamieszkiwali w mieszkaniu wchodzącym do masy upadłości, z tego mieszkania. Na postanowienie w tym przedmiocie służy zażalenie.
3. Rozwiązaniu ulegają wszystkie umowy wzajemne, w których stroną jest dłużnik, z wyjątkiem umów niezbędnych do utrzymania dłużnika i jego najbliższej rodziny. Do umów takich zalicza się w szczególności: najem jedynego mieszkania, umowę o dostawę energii elektrycznej, gazu, ciepła, wody i ciepłej wody do tego mieszkania oraz umowę o usuwanie nieczystości. W razie wątpliwości o uznaniu umowy za niezbędną orzeka sędzia-komisarz. Na postanowienie w tej sprawie służy zażalenie. Zobowiązania dłużnika wynikające z rozwiązania umowy nie stanowią kosztu postępowania upadłościowego i podlegają zaspokojeniu na równi z innymi długami upadłego.

Art. 491¹⁵ 1. Jeżeli ogłoszono upadłość z możliwością zawarcia układu, zarząd mieniem wchodzącym do masy upadłości sprawuje upadły pod nadzorem nadzorca sądowego.

2. Od chwili ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu upadły obowiązany jest:
  - 1) wpłacać na wyodrębniony rachunek, którym zarządza nadzorca sądowy, otrzymywane z każdego tytułu wynagrodzenie oraz inny przychód ponad kwotę wolną od egzekucji w myśl odrębnych przepisów,
  - 2) rozwiązać umowy najmu oraz inne umowy dotyczące przyszłych świadczeń, które nie dotyczą towarów i usług koniecznych dla utrzymania dłużnika lub jego rodziny, roszczenia drugiej strony wynikłe z takiego rozwiązania umowy, w tym kary umowne i odszkodowania objęte są układem.
3. Upadłemu w trakcie upadłości z możliwością zawarcia układu nie wolno bez zgody sędziego-komisarza:
  - 1) sprzedawać lub obciążać prawami osób trzecich składników majątku, które mogą zostać użyte na zaspokojenie roszczeń wierzycieli,
  - 2) zaciągać nowych zobowiązań, jak też zawierać umów, które mogą pozostawać w sprzeczności z interesami wierzycieli.
4. Istotne uchybienia w sprawowaniu zarządu są podstawą do zmiany sposobu prowadzenia postępowania na likwidacyjne bez możliwości ustalenia sądowych warunków spłaty.

Art. 491¹⁶ 1. Majątek wspólny obojga małżonków oraz ich majątki odrębne wchodzi do masy upadłości i stanowią masę upadłości małżonków.

2. Lista wierzytelności jak i plan podziału wyodrębnia zobowiązania za które odpowiada tylko jeden z małżonków. Takie zobowiązania będą zaspokojone w pierwszej kolejności z przychodów z likwidacji majątku odrębnego tego małżonka.

Art. 491¹⁷ 1. Przekształcenia ustroju majątkowego małżeńskiego po ogłoszeniu upadłości małżonków aż do prawomocnego ukończenia lub umorzenia postępowania upadłościowego w celu likwidacji majątku dłużnika, a w wypadku układu, aż do uprawomocnienia się postanowienia o stwierdzeniu wykonania układu, są bezskuteczne względem masy upadłości i wierzycieli..

2. Wszędzie tam, gdzie w części niniejszej ustawa mówi o dłużniku, rozumie się przez to także każdego z małżonków z osobna.

Dział IV

Przepisy ogólne o postępowaniu upadłościowym prowadzonym po ogłoszeniu upadłości

Art. 491¹⁸ 1. Syndyk i nadzorca sądowy mają prawo do wynagrodzenia za swoje czynności odpowiadającego wykonanej pracy.

2. Wysokość wynagrodzenia syndyka, wraz z kosztami upadłości nie może przekroczyć wartości 5% funduszków masy upadłości.

3. Wysokość wynagrodzenia nadzorcy sądowego zależna jest od sposobu zakończenia postępowania, powinna być objęta treścią propozycji układowych i nie może być wyższa niż:

a) w razie umorzenia postępowania lub zmiany sposobu prowadzenia postępowania na likwidacyjne – 2000 zł,

b) w razie prawomocnego zatwierdzenia układu – 5 % sumy kwot wypłacanych wierzycielom w wykonaniu układu.

3. Przepisów o zwrocie wydatków nie stosuje się.

4. Przepisów o wstępnym wynagrodzeniu i zaliczkach nie stosuje się. Wynagrodzenie ustalane jest jednorazowo, wraz z postanowieniem o zatwierdzeniu planu podziału lub postanowieniem o zatwierdzeniu układu, ewentualnie wraz z postanowieniem o umorzeniu lub zmianie sposobu prowadzenia postępowania.

Art. 491¹⁹ Sprawozdanie oraz sprawozdanie rachunkowe syndyk i nadzorca sądowy składa co 6 miesięcy, chyba że sędzia komisarz zarządzi inaczej.

Art. 491²⁰ Zawiadomień w postępowaniu upadłościowym dokonuje sąd.

Art. 491²¹ 1. Jeżeli ogłoszono upadłość z możliwością zawarcia układu, nadzorca sądowy powinien niezwłocznie podjąć czynności nadzorcze.

2. W ramach prowadzonego nadzoru nadzorca sądowy powinien kontrolować czynności upadłego, a także sprawdzić czy jego mienie jest dostatecznie zabezpieczone przed zniszczeniem.

3. Nadzorca sądowy sprawdza zgodność złożonego przez dłużnika spisu majątku z rzeczywistym stanem rzeczy i o wynikach zawiadamia sędziego-komisarza w terminie 30 dni od ogłoszenia upadłości.

Art. 491²² Powołanie rady wierzycieli jest dopuszczalne tylko jeśli szacunkowa wielkość masy upadłości przewyższa 300.000 zł.

Art. 491²³ Koszt utrzymania dłużnika i jego rodziny nie jest kosztem postępowania upadłościowego. Utrzymaniu dłużnika i objętych obowiązkiem alimentacyjnym osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z nim służy kwota wolna od egzekucji zgodnie z odrębnymi przepisami.

Dział V

Zgłoszenie i ustalenie wierzytelności

Art. 491²⁴ 1. Jeżeli suma zobowiązań dłużnika wskazanych we wniosku lub odpowiedzi na wniosek wierzyciela nie przekracza 300.000 zł stosuje się uproszczoną procedurę ustalenia listy wierzytelności. W takim wypadku sędzia komisarz niezwłocznie po ogłoszeniu upadłości ustala listę wierzytelności zgodnie z oświadczeniem dłużnika a następnie wraz z zawiadomieniem o ogłoszeniu upadłości doręcza wierzycielom odpis listy i wzywa do zgłoszenia ewentualnego sprzeciwu w terminie 14 dni od doręczenia zawiadomienia.

2. Na liście o której mowa w ust. 1. uwzględnia się wierzytelności wskazane przez dłużnika tylko jeżeli dokumenty o których mowa w art. 491⁵ ust.3 pkt 3 potwierdzają ich istnienie.
3. Wierzyciele nie wskazani przez dłużnika mają prawo, w terminie 14 dni od obwieszczenia w prasie lokalnej ale nie później niż 30 dni od umieszczenia informacji o upadłości w Biurze Informacji Gospodarczej, zgłosić sędziemu-komisarzowi sprzeciw przeciwko ich pominięciu. Sprzeciw ten musi spełniać wymogi formalne zgłoszenia wierzytelności. . W tym samym terminie można wnieść sprzeciw przeciwko uznaniu wierzytelności innego wierzyciela.
4. Zgłoszenie wierzytelności od osoby fizycznej nie będącej przedsiębiorcą może mieć charakter uproszczony. W takim wypadku wierzyciel wskazuje kwotę wierzytelności oraz określa sposób jej powstania i dołącza dowody jej istnienia.
5. Zatwierdzenie listy wierzytelności następuje po prawomocnym rozpoznaniu wszystkich sprzeciwów, lub po bezskutecznym upływie terminu do ich wniesienia.

Dział VI

Układ

Art. 491²⁵ 1. Warunki układu powinny zapewniać przywrócenie dłużnikowi zdolności terminowej spłaty zobowiązań.

2. Propozycje restrukturyzacji majątku dłużnika mogą obejmować w szczególności:
  - dokonanie zamiany mieszkania dłużnika na mniejsze, z zgodą wierzyciela hipotecznego, posiadającego zabezpieczenie na tym mieszkaniu;
  - przeniesienie własności mieszkania dłużnika z zachowaniem prawa do korzystania z niego na podstawie umowy najmu przez czas określony, za zgodą nabywcy;
  - zamianę spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu na inne prawo, także do innego lokalu, za zgodą spółdzielni.
3. Propozycje restrukturyzacji zobowiązań mogą obejmować w szczególności:
  - zastrzeżenie poszczególnym wierzycielom prawa do określonej części przyszłych dochodów dłużnika, przy zachowaniu minimalnego poziomu dochodów, przy którym układ uważa się za wykonywany.

Art. 491²⁶ Wierzyciele mogą zgłaszać zmiany do propozycji układowych, w terminie 1 miesiąca od umieszczenia w Biurze Informacji Gospodarczej informacji o ogłoszeniu upadłości. Zmiany i uzupełnienia propozycji układowych, zgłoszone przez wierzycieli mogą być przedmiotem głosowania, o ile dłużnik się na nie zgodzi.

Art. 491²⁷ 1. Głosowanie nad układem odbywa się w drodze zebrania głosów na piśmie, z zastrzeżeniem ust.2. Wierzycielom sąd doręcza propozycje układowe, kartę do głosowania, oznacza termin do jej złożenia, poucza iż w tym samym terminie można wnieść zarzuty przeciwko układowi oraz zawiadamia o terminie rozprawy wyznaczonej celem zatwierdzenia układu.

2. Zgromadzenie wierzycieli sąd zwołuje na wniosek pochodzący od wierzycieli, reprezentujących co najmniej 50 % ogólnej sumy wierzytelności objętych postępowaniem. Sąd zawiadamia wierzycieli o terminie i miejscu zgromadzenia wierzycieli na co najmniej dwa tygodnie przed zgromadzeniem. Wraz z zawiadomieniem doręcza wierzycielom propozycje układowe. Zgromadzenie wierzycieli prowadzi nadzorca sądowy.

Art. 491²⁸ 1. Głosowanie nad układem może odbywać się w grupach wierzycieli, jeżeli propozycje układowe przewidują różne propozycje układowe dla różnych kategorii interesu wierzycieli. Podziału dokonuje dłużnik we współpracy z nadzorcą sądowym. Zarzuty do podziału rozpatrywane są przy zatwierdzaniu układu.

2. Wierzyciele, którzy nie zostali umieszczeni na liście, a którzy zgłosili swój udział w zgromadzeniu wierzycieli i dołączyli do głosu na piśmie lub przedstawili na zgromadzeniu

odpis prawomocnego wyroku sądowego lub ostatecznej decyzji administracyjnej stwierdzającej istnienie wierzytelności głosują z sumą wynikającą z przedłożonego dokumentu.

Art. 491²⁹ Układ jest przyjęty, jeżeli wypowie się za nim większość wierzycieli uprawnionych do uczestniczenia w zgromadzeniu wierzycieli, mających łącznie dwie trzecie ogólnej sumy wierzytelności uprawniających do głosowania.

2. Jeżeli wydzielono kategorii interesu wierzycieli, art. 285 odpowiednio stosuje się do obliczania wyników głosowania.

Art. 491³⁰ 1. Z przebiegu zgromadzenia a także z głosowania pisemnego sporządza się protokół, który powinien zawierać osnovę układu oraz wymieniać wierzycieli głosujących za układem i przeciwko układowi.

2. Każdy z wierzycieli uprawniony do udziału w zgromadzeniu może zgłosić zarzuty przeciwko układowi, nie później jednak niż do zakończenia głosowania nad układem.

3. Sąd zatwierdza układ po przeprowadzeniu rozprawy. O terminie rozprawy należy zawiadomić dłużnika, wierzycieli i nadzorcę sądowego, wraz z zawiadomieniem o zgromadzeniu.

4. Sąd może odmówić zatwierdzenia układu z przyczyn o których mowa w art. 288 lub w razie stwierdzenia iż występują przeszkody z art. 491⁹ ust. 2

5. Na postanowienie sądu w przedmiocie zatwierdzenia układu służy zażalenie.

Art. 491³¹ 1. Jeżeli nie doszło do zawarcia układu, sąd niezwłocznie zmienia sposób prowadzenia postępowania na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego i ustanawia syndyka masy upadłości. Ponowne dopuszczenie do układu jest niedopuszczalne. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.

2. Po uprawomocnieniu się postanowienia odmawiającego zatwierdzenia układu, sąd zmienia postanowienie o ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu na postanowienie o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego i wyznacza syndyka albo umarza postępowanie.

3. W wypadkach o których mowa w ust 1 i 2 sposób prowadzenia postępowania zmienia się na likwidację z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty tylko gdy przyczyny niewypłacalności należą do wymienionych w Art. 491⁹ ust. 4 a jednocześnie nie zachodzą

przeszkody z Art. 491⁹ ust. 2 W pozostałych wypadkach postępowanie likwidacyjne prowadzi się bez możliwości ustalenia sądowych warunków spłaty.

4. Jeżeli upadły we wniosku o ogłoszenie upadłości zataił istotne składniki majątku lub zobowiązania, bądź w inny sposób uchybia swoim obowiązkom albo po ogłoszeniu upadłości dopuszcza się czynów mających na celu ukrycie majątku, obciążenie go pozornymi zobowiązaniami lub w jakikolwiek sposób utrudnia ustalenie składu masy upadłości, sąd na wniosek nadzorca sądowego lub syndyka zmienia sposób prowadzenia postępowania na postępowanie likwidacyjne bez możliwości ustalenia sądowych warunków spłaty.

Art. 491³² 1. Przepisy części I tyt. VI, dotyczące skutków układu, zmiany układu i uchylenia układu stosuje się odpowiednio zarówno do układu zawartego w toku postępowania jak i przed ogłoszeniem upadłości i zatwierdzonego w trybie art. 491¹⁰ ust 3.

2. Sąd orzekając o uchyleniu układu zmienia sposób prowadzenia postępowania na upadłość w celu likwidacji majątku dłużnika. Art. 491³² ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

Dział VII

Likwidacja i podział masy upadłości oraz

zakończenie i umorzenie postępowania upadłościowego

Art. 491³³ 1. Po ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego, syndyk sprawdza w terminie 30 dni złożony przez dłużnika spis majątku oraz składa sędziemu-komisarzowi plan likwidacyjny wraz z oceną możliwości zaspokojenia wierzycieli.

2. Jeżeli z przedstawionej przez syndyka oceny wynika, iż koszty likwidacji masy upadłości będą wyższe niż jej wartość, postępowanie umarza się. Jeżeli zachodzą przesłanki do ustalenia sądowych warunków spłaty, sąd ustala je w postanowieniu o umorzeniu postępowania.

3. Plan likwidacyjny powinien w szczególności obejmować sposób postępowania z mieszkaniem stanowiącym miejsce prowadzenia gospodarstwa domowego dłużnika i osób pozostających na jego utrzymaniu oraz przewidywany termin jego sprzedaży.

Art. 491³⁴ 1. W postępowaniu likwidacyjnym sporządza się jeden plan podziału, po zakończeniu likwidacji. W planie tym osobnemu podziałowi podlegają sumy uzyskane ze

zbycia rzeczy i praw obciążonych hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym i hipoteką morską

2. Wierzytelności i należności podlegające zaspokojeniu z funduszków masy upadłości dzieli się na następujące kategorie:

- 1) koszty postępowania upadłościowego, renty należne za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci oraz ciężące na upadłym zobowiązania alimentacyjne, do wysokości najniższego wynagrodzenia za pracę dla jednego uprawnionego za jeden miesiąc,
- 2) inne wierzytelności, jeżeli nie należą do kategorii 3,
- 3) odsetki, od należności wyższych kategorii, w kolejności, w jakiej podlega zaspokojeniu kapitał, a także sądowe i administracyjne kary grzywny oraz należności z tytułu darowizn i zapisów.

Art. 491³⁵ 1. O planie podziału sędzia-komisarz zawiadamia upadłego i wierzycieli.

2. Plan podziału można przeglądać w sekretariacie sądu i w terminie tygodnia od zawiadomienia wnieść zarzuty przeciwko planowi podziału.

3. Zarzuty przeciwko planowi podziału rozpoznaje sędzia-komisarz na posiedzeniu niejawnym.

4. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie.

Art. 491³⁶ 1 Postanowienie o umorzeniu lub ukończeniu postępowania upadłościowego doręcza się upadłemu, syndykowi, oraz wierzycielom.

2. Informację o prawomocnym umorzeniu lub ukończeniu postępowania umieszcza się także w bazie danych biura informacji gospodarczej.

Dział VIII

Sądowe warunki spłaty

Art. 491³⁷ 1. Sąd może orzec o ukończeniu postępowania upadłościowego toczącego się z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty, jeżeli zlikwidowano wszystkie składniki majątku dłużnika, za wyjątkiem jednego mieszkania wraz z niezbędnym wyposażeniem a dłużnik wystąpił z odpowiednim wnioskiem.

2. Jedno mieszkanie (dom) dłużnika może pozostać nie zlikwidowane, jeżeli wyrazi na to zgodę wierzyciel posiadający zabezpieczenie hipoteczne na tym mieszkaniu (domu).

3. Mieszkanie (dom) dłużnika, może być nie zlikwidowane tylko jeżeli z badania rynku nieruchomości wynika, iż kwota uzyskana ze sprzedaży tego mieszkania (domu) nie byłaby większa o co najmniej 15 % od kwoty potrzebnej na zakup mieszkania zastępczego.
4. Mieszkaniem zastępczym jest możliwie najtańszy dostępny lokal mieszkalny, wolny od jakichkolwiek praw osób trzecich, położony w tej samej miejscowości albo w okolicy oddalonej nie więcej niż o godzinę dojazdu środkami komunikacji publicznej, nie większy niż mieszkanie dłużnika i nie większy niż 20 m.kw. gdy nie ma osób, którym dłużnik obowiązany jest dostarczać środków utrzymania i nie większy niż 30 m.kw. gdy takie osoby są i w czasie trwania postępowania z nim zamieszkują.
5. Dłużnik ma prawo wskazać syndykowi w terminie 30 dni od przedstawienia mu propozycji zakupu inne od zaproponowanego mieszkanie, możliwe do nabycia za tę sama lub niższą cenę.
6. Zakupu mieszkania zastępczego dokonuje syndyk ze środków otrzymanych ze sprzedaży mieszkania dłużnika. Wierzyciel uprawniony rzeczowo do zaspokojenia z mieszkania (domu) dłużnika, zostanie zaspokojony z całej pozostałej kwoty a na nabytym dla dłużnika mieszkaniu ustanawia się z urzędu hipotekę dla zabezpieczenia reszty zabezpieczonej wierzytelności.
7. W razie wątpliwości, o zakresie niezbędnego wyposażenia mieszkania dłużnika, które nie wchodzi w skład masy upadłości, jako wolne od egzekucji w myśl przepisów kodeksu postępowania cywilnego, rozstrzyga postanowieniem sędzia-komisarz.

Art. 491³⁸ Orzekając o ukończeniu postępowania upadłościowego w celu likwidacji majątku dłużnika, który spełnia warunki **Art. 491⁹ ust 4** i w stosunku do którego nie zachodzą przeszkody z **Art. 491⁹ ust.2** sąd ustala sądowe warunki spłaty pozostałego zadłużenia.

2. Postanowienie doręcza się wszystkim wierzycielom i dłużnikowi. Na postanowienie w przedmiocie ustalenia sądowych warunków spłaty przysługuje zażalenie.
3. Od postanowienia sądu drugiej instancji, wydanego w rozpoznaniu zażalenia na postanowienie, które przewiduje objęcie sądowymi warunkami spłat kwoty większej niż 20-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę o którym mowa w art. 162 ust.2, służy skarga kasacyjna.

Art. 491³⁹ 1. Sądowe warunki spłaty służą określeniu warunków, jakich dochować musi dłużnik, aby możliwe było umorzenie jego nie zaspokojonych zobowiązań i obejmują w szczególności:

- 1) Okres obowiązywania sądowych warunków spłaty, który nie może być krótszy niż 3 lata i dłuższy niż lat 7;
  - 2) Obowiązek utrzymania bądź znalezienia i utrzymania zatrudnienia z możliwie najwyższym wynagrodzeniem w tym okresie;
  - 3) Minimalne wynagrodzenie, które dłużnik obowiązany jest uzyskiwać w okresie obowiązywania sądowych warunków spłaty, jeżeli jest zdolny do pracy, stosownie do jego potencjału zarobkowego. Sąd określi potencjał zarobkowy dłużnika, biorąc pod uwagę jego wiek, stan zdrowia, kwalifikacje zawodowe i doświadczenie oraz rynek pracy w miejscu zamieszkania dłużnika i okolicy oddalonej nie bardziej niż o półtorej godziny dojazdu środkami transportu publicznego;
  - 4) Ograniczenia w rozporządzaniu majątkiem nie zlikwidowanym w toku postępowania, w tym zakaz zbywania poszczególnych jego składników;
  - 5) Stosunek procentowy, w jakim poszczególni wierzyciele będą spłacani, ze wszystkich przychodów dłużnika pozyskanych w okresie obowiązywania sądowych warunków spłaty.
2. W toku postępowania dłużnik składa co 6 miesięcy sprawozdanie do akt sądowych, wraz z zaświadczeniami o zarobkach, oświadczeniem o dochodach oraz dowodem zapłaty na rzecz wierzycieli.
  3. W okresie obowiązywania sądowych warunków spłaty dłużnik winien wykazać swoją postawą iż dochował pełnej staranności aby w miarę swoich, chociażby najskromniejszych możliwości, dokonać spłaty zobowiązań.
  4. W okresie obowiązywania sądowych warunków spłaty dłużnik nie może zaciągać nowych zobowiązań w szczególności dokonywać zakupów na raty lub z odroczonym terminem płatności.
  5. Dłużnik może zaciągać zobowiązania niezbędne dla utrzymania swojego i osób, w stosunku do których ciąży na nim ustawowy obowiązek dostarczania środków utrzymania.

6. Sądowe warunki spłaty mogą ponadto obejmować, za zgodą wierzyciela, obowiązek przepracowania określonej liczby godzin na jego rzecz. Stawkę wynagrodzenia ustala sąd na poziomie rynkowym.
7. Jeżeli dłużnik nie jest zdolny do pracy zarobkowej, sądowe warunki spłaty obejmują obowiązek przeznaczenia na spłatę wierzycieli tej części świadczeń emerytalnych lub rentowych, która przewyższa kwotę wolną od egzekucji.
8. Jeżeli dłużnik nie może wywiązać się z sądowych warunków spłaty winien o tym w terminie 14 dni od wystąpienia przeszkody poinformować sąd, wskazując kiedy będzie w stanie powrócić do wykonywania obowiązków spłaty. W takim wypadku sąd może dokonać zmiany sądowych warunków spłaty. Na postanowienie o zmianie służy zażalenie dłużnikowi i wierzycielom, na odmowę zmiany wyłącznie dłużnikowi.
9. Zakaz o którym mowa w ust 1 pkt 4 może być przez sąd uchylany lub zmieniany, na wniosek dłużnika i za zgodą wierzyciela, któremu służy zabezpieczenie rzeczowe na danym składniku majątkowym, pod warunkiem przeznaczenia całości uzyskanej ceny, nie niższej od oszacowania, na wykonanie sądowych warunków spłaty.

Art. 491⁴⁰ W razie istotnej poprawy sytuacji majątkowej dłużnika, każdy z wierzycieli może wystąpić z wnioskiem o modyfikację sądowych warunków spłaty. Sąd dokona modyfikacji o ile nie jest możliwe uwzględnienie tej poprawy poprzez rozdzielenie dodatkowych środków proporcjonalnie pomiędzy wierzycieli, zgodnie ze warunkiem spłaty o którym mowa w Art. 491³⁹ ust.1 pkt 5.

Art. 491⁴¹ 1. W razie nie spełnienia przez dłużnika warunków określonych w sądowych warunkach spłaty, sąd wydaje postanowienie o uchyleniu sądowych warunków spłaty i umorzeniu postępowania.

2. Sądowe warunki spłaty uchyla się również w wypadku gdy dłużnik uzyskiwał w okresie ich obowiązywania przychody, których nie ujawnił w sprawozdaniu i nie przeznaczył na spłatę wierzycieli, niezależnie od tytułu prawnego z jakiego te przychody uzyskał.
3. W wypadku uchybień mniejszej wagi, zwłaszcza gdy płatności przewidziane warunkami spłaty, mimo opóźnień, były jednak dokonywane, sąd może odstąpić od uchylenia sądowych warunków spłaty, wydłużając okres ich obowiązywania. Łączny okres obowiązywania sądowych warunków spłaty nie może przekroczyć 10 lat.

Art. 491⁴² Uchylenie sądowych warunków spłaty powoduje zniweczenie wszystkich ich skutków. Dotychczasowi wierzyciele dochodzą swych roszczeń w ich pierwotnej wysokości, z odsetkami za cały okres opóźnienia w spełnieniu świadczenia. Wyłacone na podstawie realizacji sądowych warunków spłaty, realizacji układu oraz w ramach planu podziału sumy zalicza się na poczet dochodzonych wierzytelności.

Art. 491⁴³ 1. Po upływie okresu obowiązywania sądowych warunków spłaty, po stwierdzeniu iż dłużnik wypełnił sądowe warunki spłaty, sąd na wniosek dłużnika wydaje orzeczenie o umorzeniu wszystkich pozostałych zobowiązań.

2. W postanowieniu sąd wymienia wierzycieli oraz tytuły wierzytelności i kwoty podlegające umorzeniu. Umorzenie wywołuje dla wierzycieli te same skutki podatkowe co układ.

3. Dłużnik, na własny koszt i wniosek, może w oparciu o prawomocne postanowienie o umorzeniu reszty zobowiązań, nie wcześniej jednak niż z upływem 7 lat od uprawomocnienia się postanowienia o ustaleniu sądowych warunków spłaty, żądać wykreślenia wpisów o upadłości z wszelkich rejestrów i informacji o niesolidnych dłużnikach. Sąd może w postanowieniu o umorzeniu określić krótszy okres wykreślenia wpisów, jeżeli uzasadnione jest to postawą dłużnika w toku postępowania i przy wykonywaniu sądowych warunków spłaty.

4. Z chwilą wykreślenia z rejestrów, o których mowa w ust 3 dłużnik, podlega z urzędu wpisowi do rejestru dłużników, którzy skorzystali z oddłużenia w trybie sądowych warunków spłaty. Dane z tego rejestru udostępnia się wyłącznie sądowi dla potrzeb postępowania o ogłoszenie upadłości.

Art. 2. W ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tj. Dz.U. z 2001 Nr 17 poz. 2009 ze zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 55 dodaje się pkt 5 o brzmieniu:

5/ "osoby fizyczne którym sąd upadłościowy umorzył zobowiązania po wykonaniu sądowego planu spłat"

2) art. 60 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"Wpisy dokonane w rejestrze dłużników niewypłacalnych podlegają wykreśleniu z urzędu po upływie 7 lat od dnia dokonania wpisu. Jednakże wpisy, o których mowa w art. 57 pkt 5, podlegają wykreśleniu na wniosek dłużnika, po uprawomocnieniu się postanowienia o

umorzeniu zobowiązań ale nie wcześniej niż po upływie 7 lat od uprawomocnienia się postanowienia o ustaleniu sądowych warunków spłaty".

Art. 3 W ustawie z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnieniu informacji gospodarczej (Dz.U. Nr 50 poz. 424 ze zm.) dodaje się art. 7¹ o brzmieniu:

" Art. 7¹ 1 Sąd upadłościowy przekazuje do Biura Informacji Gospodarczej dane o ogłoszeniu upadłości osoby fizycznej nie prowadzącej działalności gospodarczej, o zatwierdzeniu układu takiej osoby, o ustaleniu sądowych warunków spłaty, o zakończeniu postępowania, a także informacje o umorzeniu postępowania i o umorzeniu zobowiązań po wykonaniu sądowych warunków spłaty.

2. Biuro Informacji Gospodarczej prowadzi rejestr dłużników o którym mowa w art. **Art. 491**⁴³ ustawy prawo upadłościowe i naprawcze(Dz. U. Nr 60 poz. 535 z późn. zm).".

Art. 4. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z dnia 1 września 2005 r.) w art. 75 dodaje się punkt 5 o treści:

„ wniosku o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nie prowadzącej działalności gospodarczej”

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z upływem 12 miesięcy od jej opublikowania.

Założenia ogólne

Europejskie prawo upadłości osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami, aczkolwiek zróżnicowane w poszczególnych państwach, wykazuje cechy wspólne w trzech zasadniczych aspektach.

Po pierwsze, w ustawodawstwie europejskim nie przewiduje się otwartego dostępu do oddłużenia w drodze upadłości. Wręcz przeciwnie, dostępność jest ograniczona to tych dłużników, których uważa się za wartych takiego dostępu. W rezultacie takiego podejścia w Europie pojawia się tendencja do przypisywania kategorii moralnych do nadmiernego zadłużenia konsumentów i do dostępności do programów oddłużania.

Po drugie, równie istotnie, istnieje nacisk na wprowadzanie obowiązkowych planów spłaty zadłużenia. Umorzenie zadłużenia obłożone jest warunkami lub nie zostaje przyznane przed realizacją planu spłaty, trwającego od pięciu do siedmiu lat. Nie ma żadnych przepisów pozwalających na umorzenie bezwarunkowe. Wprowadzenie planu ma wymiar nie tylko ekonomiczny; ma ono raczej na celu upewnienie się, że procedura oddłużania nie jest tylko sposobem na „wykręcenie się”. Fakt, że nawet biedni dłużnicy, którzy nie są w stanie wziąć udziału w planie spłat są także do niego włączani na kilka lat, dobrze ilustruje to założenie.

Po trzecie, model europejski kładzie szczególny nacisk na usługi doradcze związane z zadłużeniem. Poradnictwo ma na celu doprowadzić do rehabilitacji dłużnika, edukować go pod względem ekonomicznym i zmienić jego styl życia a także spowodować, że zadłużenie zostanie spłacane w możliwie największym stopniu. Usługi doradztwa dla dłużników są nieodłączną częścią procedury oddłużania. Sposoby realizacji tego założenia różnią się w prawodawstwie różnych krajów Europy, lecz ogólnie mówiąc prawa dotyczące oddłużania wymagają od zadłużonych konsumentów, by przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej lub oddłużenie skorzystali z doradztwa, oraz negocjacji lub mediacji z wierzycielami w celu rozwiązania problemu zadłużenia.

W przeciwieństwie do rozwiązań prawych dotyczących upadłości konsumenckiej przyjętych w Ameryce Północnej, przy określaniu dostępności do procedur oddłużania prawa europejskie biorą pod uwagę kwestie moralne, co wyraża obowiązkowy plan spłaty i

poradnictwo dla dłużników. Przepisy te wynikają z założenia, że w prawie europejskim nadmierne zadłużenie pojmowane jest jako problem społeczny a nie jako porażka rynkowa².

W sytuacji kiedy polskie społeczeństwo uczy się dopiero od kilkunastu lat funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej, wprowadzenie możliwości oddłużenia przekreśliłoby szanse na zbudowanie społecznego poczucia odpowiedzialności za zaciągane zobowiązania. Nie można zatem zgodzić się na zbyt liberalny model amerykański – fresh start, bo jest zbyt mało etyczny. Europejski model szanujący i respektujący imperatyw moralny – jest zwany w odróżnieniu od amerykańskiego dostosowaniem długu - został dostosowany do polskiej tradycji prawnej poprzez sądowe warunki spłaty na które trzeba sobie zasłużyć. Dlatego też procedurę tę można określić jako *zasłużony nowy start*. Co więcej imperatyw moralny stanowi praktyczną wskazówkę do budowy uregulowania i jednocześnie w oparciu o niego budowane są skutecznie praktyczne przesłanki etyczne.

Przyjęty w niniejszej regulacji model, pozwala zatem na uniknięcie poważnych ryzyk społecznych, polegających na erozji podstawowych instytucji społecznych. Ryzyka są w Polsce tym większe, że Polska jest zaliczana do krajów o wysokim poziomie korupcji, notuje się w naszym kraju coraz więcej ujawnionych przestępstw składania fałszywych oświadczeń, akceptuje się powszechnie w polskim społeczeństwie tzw. drobne nieuczciwości życia codziennego. Te zjawiska, przyjmując model nie uwzględniający przesłanek etycznych spowodować mogą niepowetowane koszty społeczne i konieczność zmian złego, zbyt liberyńskiego prawa – co potwierdzają doświadczenia amerykańskie. Tym samym proponowane prawo musi kłaść i kładzie nacisk na element wychowawczy oraz na konieczność zasłużenia przez dłużnika na oddłużenie.

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie instytucji upadłości osób fizycznych, nie będących przedsiębiorcami, do polskiego systemu prawa w drodze nowelizacji ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze z dnia 28 lutego 2003 r. (Dz. U. 2003.60.535 ze zm.) – dalej „Prawo upadłościowe” oraz niezbędną dla uzyskania spójności systemowej nowelizację innych ustaw.

Rozwiązanie to pozwala na uzyskanie maksymalnie wysokiego poziomu legislacyjnego nowej regulacji, poprzez wykorzystanie sprawdzonych rozwiązań materialno-prawnych oraz procesowych, zweryfikowanych i udoskonalonych w praktyce stosowania Prawa

---

² JOHANNA NIEMI-KIESILÄINEN *Upadłość konsumentka – porównanie: wychodzenie z niepowodzenia rynkowego, czy problemu społecznego?*

upadłościowego w Polsce przez wiele lat. Ma to ogromne znaczenie wobec rangi regulacji upadłości osób fizycznych, jej skomplikowania prawnego oraz wobec zamierzenia, aby nie była to regulacja doraźna, ale by utrwaliła się w polskim systemie prawa. Jakość regulacji będzie miała także ogromne znaczenie dla edukacji społeczeństwa w zakresie etycznego i racjonalnego korzystania z nowej instytucji prawnej.

Poza decydującymi merytorycznymi względami, dodatkowym argumentem za wykorzystaniem takiego rozwiązania są względy praktyczne. Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego zakończyła prace nad rozległą i głęboką nowelizacją prawa upadłościowego, natomiast procedury parlamentarne nie zostały jeszcze rozpoczęte. Umożliwia to rozszerzenie obecnie przygotowywanej nowelizacji o przepisy regulujące upadłość osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami i zapewni spójność systemową i kompleksowość regulacji upadłości w Polsce.

Powyższe cele zrealizowane zostają poprzez: dodanie do przepisów Prawa upadłościowego w części trzeciej „Odrębne postępowania upadłościowe” nowego tytułu V: „Postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami”. W dodanym tytule zawarto odesłanie do przepisów, które mają być stosowane odpowiednio, wskazanie przepisów, których stosowanie ma być wyłączone oraz uregulowania nowe, nie występujące dotychczas w prawie upadłościowym, uwzględniające specyfikę upadłości osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami. Wreszcie, we wszystkich koniecznych przypadkach – zastąpiono przepisy Prawa upadłościowego przepisami o nowej treści, uwzględniającymi rozszerzenie zakresu ustawy. Nowelizacja obejmuje także dodanie do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nowych przepisów to jest wprowadzenie do art. 74 nowego punktu (punktu 1¹) wskazującego wysokość opłaty od wniosku o upadłość osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami oraz dostosowanie przepisów ustawy o informacji gospodarczej do obsługi postępowań upadłościowych osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami.

Procedura i organ orzekający

Ze względu na doniosłe skutki rozstrzygnięć zapadających w postępowaniu upadłościowym, także prowadzonym wobec osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami, dla ochrony praw uczestników tego postępowania, osadzonych głęboko w rozległym systemie prawa cywilnego, sprawy z zakresu tej upadłości winny rozpatrywać sądy powszechne. Sądy powszechne, w których utworzone zostały liczne wydziały upadłościowe, są przygotowane zarówno merytorycznie jak i organizacyjnie do przyjęcia i rozstrzygnięcia spraw w zakresie

upadłości osób fizycznych. Doświadczenia międzynarodowe – przede wszystkim ze względu na głęboką ingerencję w prawa własności - wskazują jednoznacznie, iż sprawy upadłości konsumenckiej poddane być mogą pod jurysdykcję wyłącznie sądom. Tym samym proponowana ustawa korzysta się z najlepszych doświadczeń międzynarodowych w tym względzie. W dyskusjach nad poprzednimi projektami ustawy o upadłości konsumenckiej największe autorytety, również prawnicze wypowiadały się jednoznacznie za powierzeniem orzekania w sprawach tej upadłości sądom (stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego, Stanowisko NBP (druk sejmowy 776).

Orzeczenia wydawane w toku postępowania powinny podlegać co do wszystkich istotnych kwestii zaskarżeniu zarówno przez upadłego jak i wierzycieli.

Przesłanki ogłoszenia upadłości osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami i ograniczenia w zakresie korzystania z prawa do oddłużenia

Planowana regulacja ma spełniać dwie podstawowe funkcje. Z jednej strony umożliwić ma rozwiązanie problemu niewypłacalności, z którym samodzielnie dłużnik nie może sobie poradzić pomimo udokumentowanego odpowiedzialnego podejścia do zaciągania zobowiązań jak i podejmowanych przez dłużnika prób ułożenia się z wierzycielami, z drugiej strony zapewnić ma wierzycielom borykającym się z problemem egzekucji od osób fizycznych przeprowadzenie tej likwidacji w sprawdzonych i wypróbowanych ramach postępowania upadłościowego. Dystynkcja pomiędzy tymi dwoma postępowaniami przeprowadzona jest zgodnie podziałem dłużników na tych, którzy do niewypłacalności doprowadzili z własnej winy lub lekkomyślności i tych którzy nie zawinili a w stan upadłości popadli z przyczyn za które nie ponoszą odpowiedzialności. W tym drugim aspekcie, upadłość osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami jest dobrodziejstwem polegającym na całkowitym lub częściowym darowaniu długów, bez sankcji utraty jakichkolwiek praw podmiotowych. Na to dobrodziejstwo dłużnik musi jednak zasłużyć. Nie byłoby celowym, uzasadnionym społecznie ani słusznym, aby z oddłużenia uczynić instytucję służącą mechanicznemu oczyszczeniu konta z niezrealizowanych zobowiązań dłużnika. Dlatego też konstrukcję oddłużenia oparto o instytucje sądowego planu spłat. Sądowy plan spłaty jest instytucją przewidzianą dla specjalnej uprzywilejowanej kategorii dłużników, którzy z jednej strony nie zawinili w powstaniu stanu niewypłacalności z drugiej zaś nie dopuścili się żadnych czynów, które czyniłyby ich niegodnymi tego przywileju ze społecznego punktu widzenia. W przypadku osób prawnych zakończenie postępowania upadłościowego kończy byt prawny upadłego, chyba że postępowanie kończy się układem lub zostaje z innych

przyczyn uchylone lub umorzone - w wypadku osób fizycznych może zakończyć się oddłużeniem ale z dobrodziejstwa tego nie powinna korzystać każda osoba zadłużona ponad miarę, lecz tylko i wyłącznie taka, która popadła w niewypłacalność z powodów od niej niezależnych. Wyłącznie takie podejście może być uznane za społecznie uzasadnione i zaakceptowane przez zdecydowaną większość interesariuszy.

Trzeba bowiem mieć na względzie, że regulacja upadłości osób fizycznych będzie miała daleko idące oddziaływanie społeczne. Ustawodawca nie powinien zachęcać jednostek do zadłużania się ponad własne możliwości kosztem innych członków społeczeństwa, tak, aby upadłość ta nie odbywała się w ogólnym rozrachunku kosztem tych, którzy starali się prognozować swoje wydatki i wywiązywać się ze zobowiązań, pozostając przecież przez to nierzadko na znacznie niższej stopie życiowej od tych którzy nierzadko lekkomyślnie, czy nawet z zamiarem niespłacenia, zaciągali zobowiązania. Elementem wychowawczym jak i zniechęcającym do użycia upadłości dla celów sprzecznych z poczuciem sprawiedliwości jest ustalenie sądowych warunków spłaty.

Modele upadłości

W postępowaniu upadłościowym osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami będą stosowane oba modele upadłości uregulowanej w Prawie upadłościowym: upadłość z możliwością zawarcia układu oraz upadłość w celu likwidacji majątku – w dwóch wariantach z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty lub bez takiej możliwości.

Ze względu na przyjęte założenia ogólne zbudowania społecznie etycznego modelu, priorytet został ustalony dla upadłości z możliwością zawarcia układu. Regulacja powinna dokładnie określać przesłanki do zastosowania każdego z modeli, przy czym możliwość upadłości z likwidacją majątku powinna być ograniczona do sytuacji, w której występuje uzasadniona okolicznościami trwała utrata zdolności dłużnika do spłaty zobowiązań (podeszły wiek, utrata zdolności zarobkowania, poziom zadłużenia wskazujący na nierealność ich częściowej nawet spłaty w realnie dającym się ustalić okresie czasu).

Zasadą jest ogłaszanie upadłości z możliwością zawarcia układu i ewentualna zmiana modelu upadłości w trakcie postępowania w przypadku, gdy układ stanie się niemożliwy.

Sądowe warunki spłaty

Upadłość zmierzającą do umorzenia części lub całości zobowiązań (upadłość likwidacyjna z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty) ogłasza się w stosunku do dłużnika, który stał się niewypłacalny, gdy nie powiodła się próba porozumienia z

wierzycielami i zawarcia układu, jednakże tylko wtedy gdy niewypłacalność dłużnika jest następstwem utraty lub trwałego obniżenia jego zdolności do spłaty zobowiązań wskutek:

1. długotrwałej choroby dłużnika lub członka jego najbliższej rodziny,
2. trwałej utraty przez dłużnika zdolności do pracy,
3. bezrobocia o charakterze trwałym i nie zawinionym przez dłużnika,
4. trwałego pogorszenia się sytuacji materialnej dłużnika w stosunku do okresu, w którym dłużnik zaciągnął zobowiązania, o ile pogorszenie to wynika z przyczyn, których dłużnik nie mógł przewidzieć i którym nie mógł zapobiec przy dołożeniu należytej staranności,
5. utraty niezbędnych składników wyposażenia gospodarstwa domowego dłużnika wskutek klęsk żywiołowych lub innych nadzwyczajnych zdarzeń losowych.

Jednocześnie upadłość z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty nie może zostać ogłoszona w stosunku do dłużnika który:

1. został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, przestępstwo przeciwko mieniu, przestępstwo przeciwko obrotowi gospodarczemu lub przestępstwo przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi,
2. dopuścił do powstania swojego nadmiernego zadłużenia z zamiarem skorzystania z dobrodziejstwa oddłużenia w postępowaniu upadłościowym lub ze sposobu w jaki zaciągał zobowiązania wynika, iż działała w sposób rażąco lekkomyślny,
3. zaciągał zobowiązania w celach spekulacyjnych, w szczególności z tytułu hazardu oraz gier i zakładów losowych,
4. w stosunku do którego prowadzone było postępowanie upadłościowe zakończone umorzeniem całości lub części zobowiązań,
5. zaciągając zobowiązanie celowo wprowadził w błąd wierzyciela co do posiadanego majątku lub posiadanych zobowiązań.

Prawo do skorzystania z możliwości ogłoszenia upadłości likwidacyjnej z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty, skutkującej wprowadzicie nie bezwarunkowym ale jednak umorzeniem zobowiązań osoby fizycznej nie będącej przedsiębiorcą, powinno przysługiwać jeden raz w życiu.

Umorzenie zobowiązań

Umorzenie zobowiązań niezaspokojonych w toku postępowania upadłościowego nie następuje z mocy prawa, lecz orzeka o nim sąd.

Decyzja, którą sąd podejmuje składa się z dwóch, oddalonych od siebie czasowo etapów postępowania. Na pierwszym z nich, po przeprowadzeniu likwidacji majątku dłużnika, sprawdzeniu przesłanek do oddłużenia sąd określa sądowe warunki spłaty zadłużenia. Przepisy celowo nie zawierają zamkniętego katalogu rozstrzygnięć i warunków jakie sąd może nałożyć na niewypłacalnego dłużnika. Dzięki temu sąd będzie w stanie dopasować warunki spłaty do indywidualnej sytuacji konkretnego dłużnika. Podstawowe zasady są jednak wspólne i sprowadzają się do określenia:

6) okresu obowiązywania sądowych warunków spłaty, który nie może być krótszy niż 3 lata i dłuższy niż lat 7 (z możliwością przedłużenia w wyjątkowych wypadkach do lat 10 – w tym czasie dłużnik ma wykazać swoją postawą iż umie kontrolować swoje wydatki i że pod każdym względem zasługuje na dobrodziejstwo oddłużenia,

7) obowiązku utrzymania bądź znalezienia i utrzymania zatrudnienia z możliwie najwyższym wynagrodzeniem w tym okresie – obowiązek ten dotyczy każdego zdolnego do pracy dłużnika i ma charakter klauzuli generalnej. Tylko w ten sposób można bowiem nadać określoną wagę i przypisać surowe konsekwencje postawie sprowadzającej się do prezentowania społecznych postaw, w tym braku aktywności w poszukiwaniu zatrudnienia, doksztalcania zawodowego,

8) minimalnego wynagrodzenia, które dłużnik obowiązany jest uzyskiwać w okresie obowiązywania sądowych warunków spłaty, jeżeli jest zdolny do pracy, stosownie do jego potencjału zarobkowego. Sąd określi w tym celu potencjał zarobkowy dłużnika, biorąc pod uwagę jego wiek, stan zdrowia, kwalifikacje zawodowe i doświadczenie oraz rynek pracy w miejscu zamieszkania dłużnika i okolicy oddalonej nie bardziej niż o półtorej godziny dojazdu środkami transportu publicznego. Takie rozwiązanie tworzy obiektywny ale dostosowany do indywidualnego przypadku miernik wartości,

9) ograniczenia w rozporządzaniu majątkiem nie zlikwidowanym w toku postępowania, w tym zakaz zbywania poszczególnych jego składników. Jeżeli określone składniki majątku, jako niezbędne do życia zostały dłużnikowi pozostawione, winien wykazać dbałość o nie, gdyż konieczność zastąpienia ich nowymi ograniczałby stopień zaspokojenia wierzycieli,

10) bardzo istotnym elementem sądowych warunków spłaty jest określenie w nich stosunku procentowego w jakim poszczególni wierzyciele będą spłacani, ze wszystkich przychodów dłużnika pozyskanych w okresie obowiązywania sądowych warunków spłaty. Określenie odpowiedniego ułamka dla każdego wierzyciela pozwoli na dostosowanie sposobu spłat elastycznie do zmiennych przychodów dłużnika w poszczególnych miesiącach czy

latach. W ten sam sposób uwzględnione są pojedyncze, nie uwzględnione w planie spłat przychody jak spadek, darowizna lub wygrana.

Wykonywanie tych obowiązków musi podlegać kontroli. Z tego względu w toku postępowania dłużnik składa co 6 miesięcy sprawozdanie do akt sądowych, wraz z zaświadczeniami o zarobkach, oświadczeniem o dochodach oraz dowodem przelewu na rzecz wierzycieli. Do akt ma wgląd każdy z jego wierzycieli, dzięki czemu może na bieżąco kontrolować sposób wykonywania warunków spłaty. W okresie obowiązywania sądowych warunków spłaty dłużnik winien wykazać swoją postawą, iż dochował pełnej staranności aby w miarę swoich, chociażby najskromniejszych możliwości, dokonać spłaty zobowiązań.

W okresie obowiązywania sądowych warunków spłaty dłużnik jest ograniczony w swobodzie dysponowania swoimi dochodami obecnymi jak i przyszłymi a zatem nie może zaciągać nowych zobowiązań w szczególności dokonywać zakupów na raty lub z odroczonym terminem płatności. Dłużnik może natomiast zaciągać zobowiązania niezbędne dla utrzymania swojego i osób, w stosunku do których ciąży na nim ustawowy obowiązek dostarczania środków utrzymania. Takie ograniczenie ma także społeczny wymiar edukacyjny.

W wyjątkowych wypadkach, gdy dla wierzyciela umiejętności dłużnika mają określoną wartość, sądowe warunki spłaty mogą ponadto obejmować, za zgodą wierzyciela, obowiązek przepracowania określonej liczby godzin na jego rzecz. Stawkę wynagrodzenia ustala sąd na poziomie rynkowym, co wykluczyć ma pokrzywdzenie dłużnika.

Ponieważ również w zakresie świadczeń emerytalnych i rentowych status majątkowy dłużnika może w poszczególnych sprawach znacząco się różnić przyjęto zasadę że jeżeli dłużnik nie jest zdolny do pracy zarobkowej, sądowe warunki spłaty obejmują obowiązek przeznaczenia na spłatę wierzycieli tej części świadczeń emerytalnych lub rentowych, która przewyższa kwotę wolną od egzekucji. W ten sposób sytuacja wierzycieli nie jest gorsza niż w wypadku egzekucji syngularnej, zaś fakt dokonywania spłat dobrowolnie przez dłużnika znacząco pomniejsza koszty całego postępowania, zmniejszając w efekcie stratę wierzyciela.

Na wypadek znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej dłużnika przewidziano możliwość zmiany sądowych warunków spłaty.

Drugim etapem procedury oddłużeniowej jest badanie przez sąd, po upływie okresu obowiązywania sądowych warunków spłaty czy upadły rzetelnie wykonywał obowiązki nałożone na niego i który będzie miał prawo zdecydować czy umorzenie reszty nie spłaconych zobowiązań może nastąpić. Stwierdzenie, iż dłużnik dochował należytej

staranności, spłacił wierzycieli w najwyższym możliwym w jego sytuacji stopniu i nie zaciągnął nowych zobowiązań umożliwi sądowi całkowite umorzenie reszty nie spłaconych zobowiązań.

Z oczywistych względów społecznych nie będą podlegać umorzeniu należności alimentacyjne oraz renty z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci.

Pozostałe podstawowe założenia regulacji

Legitymację do złożenia wniosku o upadłość osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami mają nie tylko dłużnicy ale i ich wierzyciele.

Do wniosku, jeżeli składa go osoba fizyczna nie będąca przedsiębiorcą, powinna ona załączyć listę wierzycieli, a w przypadku, gdy wnioskodawcą jest wierzyciel, osoba wobec której ma być ogłoszona upadłość powinna być wezwana przez sąd do złożenia takiej listy po rygorem odpowiedzialności za składanie fałszywych zeznań oraz utraty prawa do domagania się upadłości z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty,

Opłatę od wniosku o ogłoszenie upadłości osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami w kwocie stałej opłaca wnioskodawca. Zróżnicowanie kosztów doradztwa pozwala uniknąć bariery w dostępie do dobrodziejstwa oddłużenia a jednocześnie odpowiednio motywuje doradcę do efektywnej pracy nad zawarciem porozumienia z wierzycielami.

Fakt złożenia wniosku nie wywołuje żadnych skutków prawnych dla wierzycieli i bytu prawnego zobowiązań, w szczególności nie zatrzymuje biegu odsetek od wymagalnych należności; skutki dla wierzycieli następują dopiero z chwilą ogłoszenia upadłości.

Wszyscy wierzyciele są zawiadomieni o ogłoszeniu upadłości w taki sposób, aby mogli – przy dołożeniu należytej staranności - pozyskać wiedzę o upadłości swoich dłużników. Z uwagi, w porównaniu do postępowania upadłościowego dla przedsiębiorców, na względnie niewielką liczbę wierzycieli osoby fizycznej wprowadzono zasadę powiadamiania o istotnych czynnościach w toku postępowania bezpośrednio wierzycieli. Ogłoszenie w bazach danych Biura Informacji Gospodarczej służy umożliwieniu zapoznania się z faktem upadłości wierzycielom nie wskazanym przez dłużnika.

Z chwilą ogłoszenia upadłości osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami zarząd majątkiem danej osoby został uregulowany analogicznie jak w Prawie upadłościowym, podobnie wpływ ogłoszenia upadłości na sądowe i administracyjne postępowania rozpoznawcze, zabezpieczające i egzekucyjne. Postępowaniem upadłościowym są objęte

wszystkie wierzytelności cywilnoprawne, publicznoprawne, zabezpieczone i niezabezpieczone, w tym wierzytelności szczególnie uprzywilejowane (renty, alimenty itp.). Ustalenie co wchodzi do masy upadłości oraz ustalenie wartości masy upadłości następuje w sposób uproszczony a mianowicie w drodze weryfikacji przez syndyka lub nadzorcę sądowego spisu i oszacowania sporządzonego przez dłużnika.

Jedynie mieszkanie upadłego nie podlega wyłączeniu z masy upadłości ze względu na istniejące w prawie polskim mechanizmy prawne obrony przed bezdomnością oraz ze względu na wartość prawa własności lokalu lub domu mieszkalnego w porównaniu z innymi składnikami majątku osoby fizycznej nie będącej przedsiębiorcą, jest jednak traktowane specjalnie. Takie podejście ma także uzasadnienie merytoryczne w zasadach uregulowań upadłości konsumenckiej w modelu europejskim.

Prawa wierzycieli posiadających zabezpieczenia rzeczowe są chronione na zasadach określonych w Prawie upadłościowym.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Możliwość przeprowadzenia postępowania upadłościowego w sprawach osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej pozwoli dłużnikom, którzy popadli w stan niewypłacalności bez swojej winy, niejako zapracować na "rozpoczęcie życia na nowo" z "czystą kartą". Powinno mieć to wpływ na zmniejszenie liczby beneficjentów różnego rodzaju środków pomocy społecznej. Zatem, w tym zakresie wydatki ze środków publicznych mogą ulec zmniejszeniu, a przynajmniej nie będą się powiększać.

Część postępowania będzie pokrywana ze środków dłużnika w formie opłaty za złożenie wniosku oraz zaliczki na koszty postępowania.

Ustawa będzie miała wpływ nie tylko na sytuację dłużnika. Będzie wpływała także na wierzycieli. Jednak celem ustawy jest przede wszystkim restrukturyzacja zadłużenia i umożliwienie rehabilitacji społecznej dłużnika. Zatem w większości wypadków wierzyciele zostaną w jakimś stopniu zaspokojeni.

2. Wejście w życie ustawy nie spowoduje istotnych skutków dla rynku pracy ani rozwoju regionalnego, aczkolwiek jeśli niewypłacalność była mogła być źródłem utrzymywania się części miejsc pracy w szarej strefie, ewentualny wpływ wejścia w życie ustawy na rynek pracy może być pozytywny.

3. Wejście w życie ustawy nie spowoduje skutków finansowych dla budżety państwa. Sądy upadłościowe są przygotowane kadrowo, organizacyjnie i materialnie do wykonywania obowiązków orzeczniczych w przewidywanym zakresie. Planowane przez Ministerstwo

sprawiedliwości wzmocnienie administracyjne sądów umożliwi koncentrację sędziów wyłącznie na orzekaniu a ilość czynności technicznych w sprawach uregulowanych ustawą została zminimalizowana. Ponadto rola i zadania Doradców została opisana w taki sposób, by efekt uproszczonej procedury został osiągnięty w najwyższym stopniu. Natomiast zwiększony zakres pracy sądów, korespondencji i czynności administracyjnych zostanie zrównoważony wpływami z wpisu za przeprowadzenie postępowania upadłościowego.

Doradcy upadłościowi wykonywać będą swoje czynności za wynagrodzeniem. Nie przewiduje się dofinansowywania tych czynności ze środków publicznych.

Stosunek projektowanej regulacji do prawa wspólnotowego Unii Europejskiej

Prawo unijne nie reguluje krajowego prawa upadłości osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej. Projektowana regulacja, korzystając ze swobody pozostawionej w tym względzie krajom członkowskim idzie w kierunku zgodnym z tendencjami wykształconymi w ustawodawstwach pozostałych państw członkowskich, realizując w sposób dostosowany do polskich warunków zasadę tzw. zasłużonego nowego startu.

Warszawa, 10 maja 2007 roku

Pan
Ludwik Dorn
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie zgodności poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze i innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Tadeusz Aziewicz) z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Monitor Polski z 2002 r., Nr 23, poz. 398 z późn. zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt zmierza do zmiany ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535, z późn. zm.). Wnioskodawcy proponują dodanie do zmienianej ustawy nowego tytułu, poświęconego postępowaniu upadłościowemu wobec osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami (tzw. upadłość konsumencka). W ramach nowej jednostki redakcyjnej uregulowane zostałyby kwestie postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości, ogłoszenia upadłości i jego skutków, postępowania upadłościowego prowadzonego po ogłoszeniu upadłości, zgłoszenia i ustalenia wierzytelności, układu, likwidacji i podziału masy upadłości oraz zakończenia i umorzenia postępowania upadłościowego i sądowych warunków spłaty. Projekt zakłada także wprowadzenie zmian do ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2001, Nr 17, poz. 209, z późn. zm.), ustawy z dnia 14 lutego 2003 roku o udostępnianiu informacji gospodarczej (Dz. U. Nr 50, poz. 424, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. Nr 167, poz. 1398, z późn. zm.). Projekt zawiera usterki legislacyjne w zakresie powoływania zmienianych przepisów.

Zgodnie z art. 5 projektu, ustawa ma wejść w życie „z upływem 12 miesięcy od jej opublikowania”.

2. Stan prawa wspólnotowego w materii objętej projektem

Materie, których dotyczy projekt, pozostają poza zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego.

Projekt nie reguluje kwestii objętych zakresem prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzje

Projekt reguluje kwestie nieobjęte zakresem prawa Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Deskrytory bazy Rex: Unia Europejska, projekt ustawy, upadłość konsumencka

Warszawa, 10 maja 2007 roku

BAS-WAiEM-1072/07

Pan
Ludwik Dorn
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy -
Prawo upadłościowe i naprawcze i innych ustaw (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Tadeusz Aziewicz) jest projektem ustawy
wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt zmierza do zmiany ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535, z późn. zm.). Wnioskodawcy proponują dodanie do zmienianej ustawy nowego tytułu, który byłby poświęcony postępowaniu upadłościowemu wobec osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami. Ponadto projekt przewiduje wprowadzenie zmian do ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 roku o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2001, Nr 17, poz. 209, z późn. zm.), ustawy z dnia 14 lutego 2003 roku o udostępnianiu informacji gospodarczej (Dz. U. Nr 50, poz. 424, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. Nr 167, poz. 1398, z późn. zm.). Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego
Akceptował: Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Deskrytory bazy Rex: Unia Europejska, projekt ustawy, upadłość konsumencka